

Jakelu
SM kirjaamo

LAUSUNTO

01.07.2026

HVK/2026/01054

Lausuntopyyntö SM lausuntopyyntö 27.05.2026, VN/32466/2025

Huoltovarmuuskampus lausunto koskien hallituksen esitystä Rajavartioloituksen rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi

Johdanto

Huoltovarmuuskampus (jäljempänä "HVK") kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. HVK on perehtynyt lausuntopyyntöön sekä sen taustalla olevaan materiaaliin ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

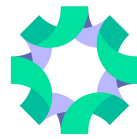
Sisäministeriön valmisteleva hallituksen esitys Rajavartioloituksen rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi tähtää Rajavartioloituksen tiedonhankintakyvyn vahvistamiseen ja vakavan rikollisuuden ennaltaehkäisyyn muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Esityksen keskeisenä elementtinä on niin sanotun uhkaperusteisen rikostiedustelun mahdollistaminen, jolloin tiedonhankinta voidaan aloittaa jo ennen rikoksen toteutumista.

Huoltovarmuuden näkökulmasta kyse ei ole varsinaisesta huoltovarmuuslainsäädännöstä, vaan turvallisuusviranomaisen toimivaltuuksien kehittämisestä. Tästä huolimatta esityksellä on merkittäviä epäsuoria vaikutuksia huoltovarmuuden edellytyksiin, erityisesti ennakkoinnin, tilannekuvan ja viranomaisyhteistyön näkökulmista. Vaikutus huoltovarmuuteen on todellinen, mutta syntyy vain, jos ennakkointitieto kytketään aktiivisesti huoltovarmuudelliseen varautumiseen.

Lausunto

Hallituksen esityksellä Rajavartioloituksen rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi on huoltovarmuuden näkökulmasta epäsuora mutta käytännössä merkittävä vaikutus elintärkeiden toimintojen turvaamiseen.

HVK:n näkemyksen mukaan kokonaisuutena esitys tukee huoltovarmuutta erityisesti tilannekuvan, ennakkointikyvyn ja häiriönsietokyvyn vahvistamisen kautta.

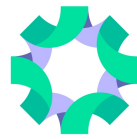
Esityksen keskeisin merkitys liittyy ennakoivan kyvykkyyden vahvistumiseen. Uhka-perusteinen rikostiedustelu mahdollistaa tiedonhankinnan jo ennen rikosten toteutumista ja siirtää viranomaistoiminnan painopistettä reaktiivisesta toiminnasta ennakoivaan varautumiseen. Tällä on erityinen merkitys kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvien vakavien uhkien kannalta, koska tällaiset uhat kehittyvät tyypillisesti vaihteittain ja ovat mahdollisesti havaittavissa jo valmisteluvaiheessa. Ennakoinnin vahvistuminen mahdollistaa häiriöiden estämisen ennen niiden vaikutusta esimerkiksi energiahuoltoon, logistiikkaan tai tietoliikennejärjestelmiin.

Samanaikaisesti esitys vahvistaa viranomaisyhteistyötä ja yhteistä tilannekuvaa toimijoiden välillä. Tiivistyvä yhteistyö parantaa tiedonvaihtoa ja mahdollistaa hajallaan olevan tiedon yhdistämisen kokonaisvaltaiseksi analyysiksi. Tämä on huoltovarmuuden kannalta keskeistä, koska elintärkeiden toimintojen häiriöt ovat usein monialaisia ja edellyttävät usean eri viranomaisen yhteistä tilanneymmärrystä.

Esityksen tosiasiallinen vaikuttavuus elintärkeiden toimintojen turvaamiseen syntyy näiden tekijöiden yhteisvaikutuksesta. Parantunut ennakointikyky ja vahvistunut viranomaisyhteistyö mahdollistavat häiriöiden tunnistamisen varhaisessa vaiheessa, toimenpiteiden oikea-aikaisen kohdentamisen sekä häiriöiden leviämisen estämisen ja niiltä suojautumisen. Vaikutukset korostuvat erityisesti rajapintaan liittyvissä ilmiöissä, joissa turvallisuusuhkat voivat heijastua nopeasti huoltovarmuuden kannalta kriittisiin toimintoihin.

HVK korostaakin olevan tärkeää, että rikostiedustelukeinoilla saatua tietoa voidaan luovuttaa myös muulle viranomaiselle kuin poliisille ja sotilas- tai siviilitiedusteluviranomaiselle uhan mahdollisilta vaikutuksilta suojautumiseksi esityksen 57 q §:n mukaisesti. Esimerkiksi HVK:n tehtävänä on lain huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta (107/2026) 5 §:n mukaan mm. edistää yhteistyössä muiden viranomaisten ja elinkeinoelämän kanssa huoltovarmuuden kannalta välttämättömän kriittisen infrastruktuurin toimivuuden turvaamista. Selkeyden ja täsmärajaisuuden vuoksi tältä osin esitystä on kuitenkin perusteltua täydentää lisäämällä em. pykälän listaan tietojen luovuttamismahdollisuus myös huoltovarmuuden suojaamiseksi.

Kokonaisuutena arvioiden esityksen merkitys huoltovarmuuden kannalta on strateginen ja toimintaympäristöä vahvistava. Se ei yksin ratkaise huoltovarmuuden haasteita, mutta tukee keskeisesti elintärkeiden toimintojen turvaamista vahvistamalla ennakoivaa turvallisuuskyykyä ja viranomaisten välistä yhteistyötä nykyaikaisessa, hybridiuhkia korostavassa toimintaympäristössä.

Lisätiedot Lisätietoja antaa johtava varautumisasiantuntija Mauri Vierula (mauri.vierula@nesa.fi, 0295 051 045).

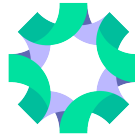
Päätöksentekijä Jaakko Pekki
Osaston johtaja

Esittelijä Mauri Vierula
Johtava varautumisasiantuntija

Liitteet -

Jakelu kirjaamo.sm@gov.fi

Tiedoksi -

HVK/2026/01054-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: